

TIEDOTE

julkaisuvapaa 6.9.2021

Botnia-ehdokkaat on valittu!

Viidettä kertaa jaettavan Botnia-kirjallisuuspalkinnon ehdokkaat on nimetty. Lista on poikkeuksellinen monin tavoin: mukana on mm. Botnia-palkinnon, Tieto-Finlandian ja Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkinnon voittaneiden kirjailijoiden teoksia sekä pienoisoromaani, jonka tekijä ei enää vaella tässä maailmassa.

Kattaus on edellisvuosien tapaan laaja: proosaa, runoa ja tietokirjaa. Kattausta voisi luonnehtia myös tummaksi, sillä useammassa tämän vuoden Botnia-ehdokkaassa on vakava, jopa synkkä vire. Paikalle pääsevät kirjailijat ovat tavattavissa ja heidät kukitetaan lauantaina 11.9. klo 13 Oulun kaupunginkirjaston Pakkalan salissa. Tilaisuus on osa Uusi kirjallisuusfestivaali -tapahtumaa. Tilaisuus on myös katsottavissa suorana lähetyksenä ja kahden viikon ajan tallenteena Oulun kaupunginkirjaston Youtube-kanavalla.

Ehdokkaat ovat:

Hanna Hauru: *Viimeinen vuosi*. Like 2021

Anna Elina Isoaro & Mira Mallius: *Sinä yönä tuli talvi*. WSOY 2021

Tommi Kinnunen: *Ei kertonut katuvansa*. WSOY 2020

Pirkko Lastikka: *Aallokkokivi*. Basam Books 2021

Mikko Moilanen: *Kohtalona mestauslava – Kuolemanrangaistus Suomessa 1500–1825*. Docendo 2021

Petteri Pietikäinen: *Kipeät sielut – Hulluuden historia Suomessa*. Gaudeamus 2020

Jenni Räinen: *Kulkijat – Naisia metsissä, soilla ja tuntureilla*. Like 2021

Pauli Tapio: *Tyhjä, suuri ja öinen – Valituksia*. Poesia 2021

10 000 euron arvoinen Botnia on palkintona poikkeuksellinen: ehdolle voidaan hyväksyä mitä tahansa kirjallisuudenlajia edustava kaupallisen kustantamon julkaisema teos. Lisäksi kielirajausta ei ole – riittää, että tekijä asuu Pohjois-Pohjanmaalla tai on kotoisin sieltä.

Kilpailun ehdot täyttäviä teoksia oli tänä vuonna yli 80, joten raati sai ruodittavakseen valtavan määrän proosaa, lyriikkaa, tietokirjoja ja elämäkertoja, lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä sarjakuvia. Raati kuvailee Botnia-palkinnosta kilpailevan kirjallisuuden tasoa poikkeuksellisen korkeaksi, ja ehdokkaiden valinta on ollut vielä tavallistakin haastavampi tehtävä. Mutta sääntöjen mukaan vain kahdeksan voidaan valita, ja näin siinä tällä kertaa kävi.

Botnia-raadin jäsenet ovat:

kirjallisuuden- ja kulttuurintutkija, journalismin yliopettaja **Satu Koho**, Jyväskylän yliopisto / Oulun ammattikorkeakoulu (raadin puheenjohtaja)

toimittaja **Pia Kaitasuo**, sanomalehti Kaleva

kirjastonhoitaja **Jaana Märsynaho**, Oulun kaupunginkirjasto

pastori **Juha Vähäkangas**, Karjasillan seurakunta, Oulu

kirjabloggaaja **Simo Sahlman**, Lukupino

dramaturgi **Jukka Heinänen**, Oulun teatteri

kirjallisuuden- ja kulttuurintutkija **Jyrki Korpua**, Turun yliopisto / Oulun yliopisto

Botnia-voittaja nimetään lokakuun lopulla. Palkintosumman lahjoittavat Oulun kaupunki ja Osuuskauppa Arina. Kilpailun yhteistyökumppaneita ovat Suomalainen Kirjakauppa, Oulun Energia, Hätäla, Booky.fi ja Oulun ammattikorkeakoulu.

Lisätietoja palkinnosta antaa Oulun kirjailijaseura ry:n puheenjohtaja Antti Leikas, p. 040 5666 862.

Raadin luonnehdinnat ehdokkaista

Hanna Hauru: *Viimeinen vuosi*

Pohjois-Pohjanmaa, 50-luvun puoliväli. Kirjailijan seurana pienessä kylässä ovat sauna ja soutuvene, joskus myös pontikkapullo lievittämässä ahdistusta ja elämän niukkuutta. Mies kirjoittaa viimeistä teostaan. Sormet soivat kirjoituskoneen näppäimillä, ja sanoista muodostuu lauseita. Asetelmaa katsoessaan lukija ei voi olla ajattelematta Piippolassa elänyttä Pentti Haanpäättä. Pienoisromaanin intensiivinen ilmaisu ja tunnelma pitävät otteessaan. Lukija haistaa vastajauhettun kahvin ja piipputupakan, tuntee yksinäisyyden ja ahdistuksen kuristavan voiman. Teoksen kirjoittanutta Hanna Haurua on verrattu Rosa Liksomiin ja Timo K. Mukkaan, eikä suotta. Pohjoisen elämäntavan ristipaineet ja ihmiselon mittakaava ovat näillä kirjailijoilla samoja. Hauru kuitenkin uudistaa myyttiä yksinäisestä miestaiteilijasta persoonallisella ja tuoreella tavalla. Hänen kuvaamassaan alakulossa on runollista kauneutta, jotain mystisen selittämätöntä ja vetoavaa. Kerronta avartuu pienistä maalaispitäjän kuvioista kuin kuulas syysaamu: seesteisenä ja kirkkaana.

Anna Elina Isoaro & Mira Mallius: *Sinä yönä tuli talvi*

Miten kertoa lapselle kuolemasta? Anna Elina Isoaron kirjoittama ja Mira Malliuksen kuvittama *Sinä yönä tuli talvi* on surukirja siitä, millainen on surun tie lapsen näkökulmasta. Teos on lohduttava ja koskettava lukukokemus ja lukuelämys. Se kertoo sanoin ja kuvin tapahtumia sen jälkeen, kun odotettu pikkuveli ei tulekaan kotiin.

Lapsen syntymään valmistaudutaan monin tavoin, mutta kaikki ei mene niin kuin oli ajateltu. ”Äiti ja isä tulivat sairaalasta kotiin. Pikkuveli ei ollut mukana. Pikkuveli oli syntynyt. Ja samalla kertaa pikkuveli oli kuollut.” Suru on asettunut kotiin.

Teos muistuttaa meitä siitä, että kuolemaa ei voi, eikä saa, unohtaa: ”Tänään pikkuveljen kuolemasta on kulunut jo kolme vuotta. Me muistamme pikkuveljeä hänen syntymäpäivänään viemällä kynttilän haudalle.” Suru ei haihdu hetkessä. *Sinä yönä tuli talvi* on äärimmäisen tärkeä kirja vaikeasta teemasta. Se sisältää omakohtaisuutta, ja juuri siksi se on myös tärkeä teos.

Tommi Kinnunen: *Ei kertonut katuvansa*

Tommi Kinnunen kirjoittaa rajatusta, muutamista, mutta silti suuremmasta joukosta ja suurimmasta mysteeristä: ihmisyydestä. Hänen neljäs romaaninsa *Ei kertonut katuvansa* jatkaa aiempaa. Tässäkin lukija oppii, eikä Kinnunen – opettaja koulutukseltaan – ohjaa karttakeppi kädessään vaan antaen tarinan turvin tiedolliset matkaeväät. Moni on lukiessaan ymmärtänyt katsoa myös oman sukunsa lähistoriaan.

Naisen mahdollisuus muuhun ja parempaan on riippuvainen miehistä, teoksen viiden naisen kolonna kohtaloissaan kertoo. Kun valta on miehillä, se ei ole vain poliittista ja taloudellista vaan ulottuu myös sukupuoleen.

Romaanin alussa Kinnusen naisviisikko aloittaa kulkunsa, paluun entiseen, joka ei ole sitä aineellisesti eikä henkisesti. Sen myötä teos tarjoaa välähdyksen tulevista: yhteiskunnasta, jossa naiset ovat toimijoita, vaellusmatkalla tasa-arvoiseen Suomeen.

Pirkko Lastikka *Aallokkokivi*

Pirjo Lastikan toinen runokokoelma *Aallokkokivi* liikkuu syvällä suomalaisuuden ytimessä pureutuessaan arjen kauneuteen. Runot löytävät syviä ulottuvuuksia teekupin, lasikannun,

omenakulhon, tummien kaapinovien ja niiden päällä olevan punaisen ruukun äärettömistä maailmoista.

Esineiden arki toimii kaikupohjana samaan aikaan menneeseen ja nykyisyyteen. Lastikan tapa nähdä maailma tuntuu niin lämpimältä, tutulta kuin oivaltavalta. Materiaalinen maailma muokkaa meitä yhtä paljon kuin me sitä, mikä tuodaan runoissa esiin kauniilla tavalla.

Ihmisen muovaaman maailman vastapainona Lastikan runoissa toimii luonto. Suomalaisessa runoudessa usein tavattu aihe tuntuu raikkaalta, ja sameat virrat, marjojen pihka ja rannan kivikot muuntuvat kaikkea elämää kuvaavaksi voimakkaaksi rytmiksi.

Jatkuvassa muuttuvuudessaankin tasapainoinen kokoelma ei tarvitse suuria korulauseita toimiakseen. Lastikan vähäeleinen tyyli itsessään on osoitus siitä, miten kotonaan hän on sanojen maailmassa.

Mikko Moilanen: *Kohtalona mestauslava – Kuolemanrangaistus Suomessa 1500–1825*

Nälkä. Siitä lähti liikkeelle tapahtumaketju, jossa uhreja ei vain surmattu vaan heidät myös syötiin. Tekijä tuomittiin mestattavaksi ja roviolla poltettavaksi. Elettiin 1600-luvun loppua.

Karu nosto on tietokirjailija Mikko Moilasan järkäleestä, jossa hän kertoo kuolemantuomioista ja niihin johtaneista rikoksista. Teoksessa on kaikuja hänen edellisestä kirjastaan *Suomen Pyövelit*, mutta tässä valokeila kohdistuu teloittajien sijasta tuomittuihin.

Kyseessä on jättiurakka: Moilanen on koonnut tietoja 1500:sta mestauslavalle tai hirttopuuhun johtaneesta tapauksesta lähteinään asiakirjat ja perimätieto. Hän selviää urakastaan kiitettävästi. Historia herää henkiin.

Moilanen tarkastelee rikoksia ja niiden tekijöitä erilaisten kehysten kautta. Hän esittää myös tilastoja, vertailee ja analysoi, piirtää ajankuvaa, kartoittaa maastoa ja tekee löytöjä. Lukijaa hän muistuttaa lohdullisessa epilogissa: ”Silti he olivat samanlaisia Luojan luomuksia kuin mekin – iloitsivat ja survat, rakastivat ja vihasivat, nauroivat ja itkivät, toivoivat ja pettyivät.”

Petteri Pietikäinen: *Kipeät sielut – Hulluuden historia Suomessa*

Petteri Pietikäisen teos on itsenäinen jatko-osa vuoden 2013 kehitulle *Hulluuden historia* -teokselle. Tietokirja vie lukijansa yksityiskohtaisiin tapauksiin ja tarkkaan lähiluentaan Pitkänien ja Oulun mielisairaaloiden tapauskohtaloista noin vuodesta 1900 vuosisadan puoliväliin.

Teos esittelee tieteellisellä vakavuudella mutta herkän intiimisti sairauskertomusten kautta mielenterveyspotilaiden kokemuksia ja ylipäänsä hoitoa. Painoarvon saavat sairauksien mahdollisten syiden ja hoitomuotojen lisäksi erinäisten kriisien, kuten sotien, vaikutukset mielenterveyteen laajemmin sekä sairauksien sosiaaliset ja kulttuuriset yhteydet ja ulottuvuudet. Teos on erityisen mielenkiintoinen käytetyn kielen kehityksen kannalta: keitä ovat nämä ”hullut”, ”hermostuneet” tai ”haitalliset”, kuten mielenterveydeltään järkkyneitä aikoinaan kutsuttiin?

Koneiston tarkastelun sijasta teos kohdistaa huomion yksilöön: ”En minä hullu oo, sielu vaan on kippee”, kuten eräs mäkitupalaisen vaimo huomauttaa hoitajilleen.

Jenni Räinen: *Kulkijat – Naisia metsissä, soilla ja tuntureilla*

Perinteisissä erätarinoissa luonnon valloittaa rohkea ja taitava mies. *Kulkijat* laventaa eräelämän luontevaksi osaksi myös naisten elämää. Kirjassaan Jenni Räinen kertoo eräkokemuksistaan yhdeksän kiinnostavan naisen kanssa. Hän myös antaa äänen menneiden sukupolvien vaeltajaisille, lannistumattomille samoajille, jotka omana aikanaan rikkoivat radikaalisti naisille asetetut roolimallit.

Kulkijat tarjoaa sekä yksityiskohtaisen että laajaan näkökulman retkeilyyn, luontoon ja ihmisestä luonnossa. Kuljettujen kilometrien tai hurjien metsästystarinoiden sijaan keskitytään sammaleen tuoksuun ja puron solinaan – hetkiin ja tunnelmiin, jotka välittyvät lukijalle hienosti.

Räinen pohtii aiheellisesti myös sitä, millainen on suhteemme luontoon ekokriisin ja pandemian aikakaudella. Suomi on maailman metsäisin maa, mutta alkuperäistä luontoa on jäljellä vähemmän

kuin koskaan. Onko sitä enää lainkaan tuleville sukupolville? *Kulkijoiden* luonto ei ole ihmisen toiminnan kohde tai resurssi, vaan ihminen on osa luontoa. Kirjailijan sanoin: ”Eniten tämä aika kaipaa kaikkietävyuden sijaan nöyryyttä.”

Pauli Tapio: *Tyhjä, suuri ja öinen – Valituksia*

Pauli Tapion muodoltaan ehyt runoteos tarjoaa pitkiä, herkkiä, osin lähes dystooppisia vuodatuksia maailmastamme ja sivilisaation kehityssuunnista. Kokoelman alaotsikko ”Valituksia” kuvastaa mainiosti teoksen henkeä. Runot ovat profetaalisia varoituslausahduksia, nykypäivän tarkkailua ja juurikin ”valitusta” sivilisaatiostamme ja sen nykytilasta.

Tapion runous on kuitenkin myös toiveikasta, vaikka usein ironista: ”Tulee aika, ja se on nyt, jolloin paimenhuiluun, kauan vaienneeseen, jälleen syttyy sävel, ja laakson, paratiisi-nimensä unohtaneen, jälleen nähdään kukkeana loistavan.”

Teos on vahvan omakielinen, Raamattu-alluusiointeen ihastuttavan vanhakantainen mutta yhtä aikaa nykyihmistä puhutteleva ja varoituskellon lailla soiva yhteiskuntakritiikki. ”Nyt seisovat he muistojensa laidalla ja tuijottavat kaaokseen, joka huomaamattomasti värisee/kuin kone, jota ei ole enää keksitty. Nyt ovat he havainneet ja heidät on havaittu, ja nyt tämä on loppu/ja alkaa.”

Oulun kirjailijaseura on Oulun alueen ammattikirjailijoiden edunvalvonta- ja tukijärjestö. Sen tarkoituksena on edistää Oulun ja Pohjois-Pohjanmaan ammattikirjailijoiden työskentelymahdollisuuksia, rakentaa seudulla toimivien kirjailijoiden yhteisöä sekä ajaa alueen kirjailijoiden etuja.

Lisätietoja Oulun kirjailijaseurasta löytyy osoitteesta <http://www.oulunkirjailijaseura.fi/oulunkirjailijaseura/seura/>

Botnia-kilpailun säännöt löytyvät osoitteesta http://www.oulunkirjailijaseura.fi/oulunkirjailijaseura/botnia_palkinto

Botnia-
kirjallisuus-
palkinto